

Sisäministeriö

Suvi.Pato-Oja@gov.fi

kirjaamo.sm@gov.fi

Dnro L2026-70

7.8.2026

Lausuntopyyntö: VN/6617/2025, 8.6.2026

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN HALLINNOLLI-
SESTA TORJUNNASTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI**

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia.

Pyydettyä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

Esitystä koskevat huomiot

Suomen Asianajajat pitää järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa tärkeänä yhteiskunnallisena tavoitteena ja kannattaa lähtökohtaisesti hallituksen tavoitetta kehittää lainsäädäntöä sen tehokkaaksi estämiseksi. Otsikossa mainitun luonnoksen taustalla on niin ikään ollut tavoite kehittää järjestäytynyttä rikollisuutta koskevaa lainsäädäntöä etenkin kansallisella tasolla. Suomen Asianajajat toteaa kuitenkin, että luonnos sisältää huomattavasti sellaisia tulkinnanvaraisuuksia ja epäselvyyksiä, joilla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia arvioitaessa ehdotuksessa esitettyä suhteessa oikeusvaltion perusperiaatteisiin.

Ensinnäkin Suomen Asianajajat toteaa, että luonnoksen valmistelu on tapahtunut korostuneesti niiden viranomaisten johdolla, joille tavoitellut uudet toimivaltuudet tul-taisiin myöntämään. Suomen Asianajajat katsoo tästä syystä, että luonnoksen valmis-telussa olisi ollut erityisen tärkeää varmistaa mahdollisimman laajan oikeudellisen asi-antuntijaryhmän osallistumisen valmisteluun. Nykyisessä luonnoksessa ovat korostu-neet erityisesti lainvalvontaviranomaisten näkemykset, joilla korostetaan ainoastaan rikostorjunnallisia tavoitteita ja oletettua ennalta ehkäisemistä. Tätä on pidettävä perus- ja ihmisoikeusnäkökulmien osalta erittäin ongelmallisena.

Suomen Asianajajat pitää edelleen ongelmallisena etenkin sitä, että näin verrattain laaja sääntelykokonaisuus on valmisteltu pääosin viranomaislähtöisesti ja kyselyssä järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta on kuultu suurimmalta osin viranomaisia ja muita valtion yksiköitä, kuten eri kaupunkeja ja hyvinvointialueita. Ehdotuksella luodaan kokonaan uusi viranomaisrakenne sekä uusia mekanismeja henkilöiden luokitteluun järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyviksi toimijoiksi. Samassa yhteydessä analyysikeskukselle ja siltä tietoja saaville viranomaisille on luovutettu miltei rajaton valta luokitella yhteisöjä ja yksilöitä osaksi järjestäytyntä rikollisryhmää tai sellaisen toimintaa. Esitys loisi tosiasiasiasa edellytykset esimerkiksi etniselle ja sosiaaliselle profiloinnille, olisi omiaan vahvistamaan eri viranomaispiireissä jo nyt esiintyvää syrjintää ja avaisi pahimmassa tapauksessa jopa mahdollisuuden puhtaalle mielivallalle. Edellä mainituista syistä Suomen Asianajajat pitää erittäin tärkeänä, että jo näin merkittävien sääntelykokonaisuuksien valmistelutyössä otettaisiin laajasti huomioon eri yhteiskunnalliset toimijat. Tämä on välttämätöntä myös, jotta esitys täyttäisi puolueettomuus-, oikeusvarmuus sekä laillisuusperiaatteiden vaatimukset.

Suomen Asianajajat katsoo, että lainsäädännön tulee olla selkeä ja johdonmukainen, jotta se turvaa sääntelyn ajantasaisuuden sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Suomen Asianajajat kiinnittää tässä yhteydessä erityisesti huomiota ehdotetun lain 7 §:ään. Pykälässä säädetään laajasti analyysikeskuksen toimivallasta arvioida ja luokitella sekä yksilöitä että yhteisöjä viranomaistoimin suoritettavan, analyysin perusteella.

Luonnoksessa jää tältä osin kokonaan epäselväksi, millä perusteilla esimerkiksi yksilö voidaan luokitella tiettyyn kategoriaan. Analysointi on myös varsin laaja käsite eikä siitä ilmene, miten objektiivisuus säilytetään päätöksenteossa. Suomen Asianajajat korostaa edelleen, että lainsäädännön on oltava tarkkarajaista ja täsmällistä. Tässä tapauksessa ehdotuksesta ei riittävällä tarkkuudella määritellä perusteita, näyttökynnystä eikä niitä oikeusturvakeinoja, joita luokittelun kohteena olevalla henkilöllä olisi käytettävissään.

Lopuksi Suomen Asianajajat toteaa, että esityksen tavoite torjua järjestäytyntä rikollisuutta jää luonnoksen ehdotetun lainsäädännön aiheuttamien oikeusturvaongelmien varjoon. Edelleen epäselväksi jää, miten ja millä perusteella yksilöiden luokittelu esityksen mukaan tapahtuu, minkälainen vaikutus tällä on luokitellun yksilön elämään ja mitä tehokkaita oikeusturvakeinoja hänellä on käytettävissään. Mitä merkittävämpiä vaikutuksia luokittelulle annetaan ja mitä laajempia valtuutuksia viranomaisille annetaan, sitä täsmällisemmin myös luokittelun perusteista, toiminnan laadunvarmistamisesta, muutoksenhakumahdollisuuksista ja oikeusturvasta tulee säätää.

Edellä esitetyistä syistä Suomen Asianajajat katsoo, ettei lainsäädäntötyötä tulisi esitysluonnoksen pohjalta jatkaa, vaan asia tulisi palauttaa uudelleen valmisteltavaksi siten, että valmistelu toteutettaisiin edellä kuvatulla, laajennetulla asiantuntijaryhmällä.

Suomen Asianajajilla ei ole enempää lausuttavaa hallituksen esityksestä.

Helsingissä 7. päivänä elokuuta 2026

SUOMEN ASIANAJAJAT

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Pekka Ylikoski, Helsinki

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 150 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.